

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Katedra forenzní psychologie a sociologie

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Elektronizace justice

Předkládá: Renata Sýkorová

Vedoucí bakalářské práce: JUDr. Radek Spurný

Plzeň 2013

„Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma: Elektronizace justice zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v poznámkách pod čarou a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury“.

V Plzni dne 25.3.2013

Renata Sýkorová

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Historie elektronizace justice	7
2.1. Porovnání elektronizace s jinými státy	8
2.1.1. USA	8
2.1.2. Anglie.....	9
2.1.3. Francie	10
2.1.4. Rakousko	12
2.1.5. Slovensko.....	12
3. Elektronizace justice	14
3.1. Justice.....	14
3.2. eJustice.....	15
3.3. Projekt eJustice v ČR	16
3.4. Účel a cíle elektronizace justice v ČR	17
3.5. Proces elektronizace	17
3.5.1. Elektronické podání.....	19
3.5.2. Elektronické doručování.....	20
3.5.3. Elektronický spis	20
3.6. Legislativa upravující problematiku eJustice	21
3.7. Právní a technické otázky elektronizace justice	23
3.7.1. Teoreticko-právní aspekty elektronizace justice.....	25
3.7.2. Elektronizace justice z pohledu ústavněprávního.....	27
3.7.3. Technické otázky elektronizace justice	28
3.8. Jednotlivé aplikace eJustice	29
3.8.1. InfoSoud	29
3.8.2. Elektronický platební rozkaz.....	30
3.8.3. Ostatní aplikace eJustice	30
4. Elektronická podatelna	33
4.1. Datové schránky.....	34
4.1.1. Počátek datových schránek v ČR.....	36
4.1.2. Technické a programové vybavení.....	37

4.2. Elektronický podpis	38
5. Závěr	41
Resumé.....	43
Použité zdroje a literatura	45
Tištěné zdroje	45
Elektronické zdroje.....	45
Internetové zdroje.....	46
Judikatura	46
Legislativa	47

1. Úvod

Se zvýšeným ekonomickým i sociálním pohybem došlo a stále dochází k razantnímu růstu počtu soudně řešených kauz, dochází tak k přehlcení soudů, soudy nejsou schopny řešit obratem podané případy. Je tedy zřejmé, že reforma a rozvoj českého soudnictví se neobejde bez modernizace systému, který má představovat eJustice. Rychlé a efektivní soudnictví je přáním nás všech. K tomu abychom tohoto přání dovršili, je potřeba sestavit si určité cíle, ke kterým vedou určité kroky. My máme jeden velký krok již za sebou. Od 1. října 2007 začaly fungovat první části systému elektronického a internetového soudnictví, tzv. eJustice.

Od elektronizace justice se očekává zejména vyšší ochrana práv občanů, urychlení řízení, zlepšení přístupu k soudům, vyšší transparentnost rozhodovacích procesů a tím i méně prostoru pro korupci a také kvalitnější informační servis pro samotné soudy. Cílem celé reformy je celkové zjednodušení jednání občanů se soudy i s ostatními úřady veřejné správy. Dokumenty v elektronické podobě totiž přijímá například i Česká správa sociálního zabezpečení. Elektronicky lze podat též daňová přiznání. Výhod a možností Internetu využívají čím dál tím více také města. Mnohá mají nějakou internetem zprostředkovanou podatelnu, informační servis pro své obyvatele nebo jen nástěnku na síti.

Zásadními body reformy justice byly stanoveny – elektronická podatelna, platební rozkaz i soudní spis, dále nový občanský soudní řád, trestní, notářský a exekuční řád, nový trestní, občanský a obchodní zákoník, zavedení detenčních ústavů (Brno a Vidnava), podpora mimosoudního řešení sporů, zjednodušení soudního procesu, rychlejší vyřízení odvolání, odvolávání soudních funkcionářů i soudců, práce v minitymech (soudce, úředník, asistent, zapisovatelka)¹.

Proces elektronizace justice se rozvíjí v postupu času, probíhá již několik let pod záštitou Ministerstva spravedlnosti ČR. Z jednotlivých systémů jsou již dnes aktivní ePodatelna, InfoSoud, InfoDeska, InfoData, Rejstřík trestů, ePlatební rozkaz, InfoJednání (informace o jednáních v jednacích síních soudů), eTrestní řízení, Judikatura a obchodní a insolvenční rejstřík. Některým z výše uvedených aplikací se budeme zabývat níže.

¹ čerpáno z www stránek < <http://portal.justice.cz> článek ze dne 20.11.2007, autor Radim Vaculík

Předmětem práce je obecné přiblížení historického vývoje elektronizace justice, proces zavádění informačních a komunikačních technologií do justice, srovnání elektronizace s jinými státy, postupné zavádění systémů eJustice a stručné vysvětlení těchto aplikací. Díky využívání nových technologií (informačních a komunikačních) a legislativním změnám pro nás vzniká dosud neznámá podoba justice. Celá práce je psána v obecném charakteru, jde spíše o přiblížení situace čtenářům a lehké porozumění tohoto procesu.

Práce se člení na kapitoly, podkapitoly a oddíly. V první části se zaměříme na historický sled eJustice jak u nás v ČR, tak v jiných vyspělých zemích EU i mimo Evropskou unii. Dále se budeme věnovat problematice elektronizace justice, jelikož jde o velmi rozsáhlý proces, který v sobě zahrnuje mnoho dalších společenských a technických věd, nelze se tomuto tématu věnovat pouze z hlediska právního. V poslední části se budeme zabývat nejstarší aplikací v ČR ePodatelně, jelikož jde o první spuštěný systém eJustice, zaslouží si, dle mého názoru větší prostor v této práci než jiné aplikace. Společně s ePodatelnou jsou úzce spojeny další důležité oblasti, kterými jsou datové schránky a elektronický podpis, i jim je věnován prostor v podkapitolách. Tyto instituty jsou nezbytné pro přijímání a odesílání datových zpráv a digitálních dokumentů a jejich následnou archivaci. Této oblasti se budeme věnovat pouze k danému tématu, nikoliv do hloubky a komplexně, tyto procesy jsou velmi rozsáhlé a zasahují do mnohem větší oblasti než jen výhradně eJustici.

2. Historie elektronizace justice

Česká justice se v současné době nachází uprostřed zásadních reforem (např. reforma veřejných financí, sociální reforma, důchodová reforma, školská reforma a další). Jednou z reforem, je i projekt Ministerstva spravedlnosti eJustice, která by měla zefektivnit fungování soudů. Tento projekt si klade za úkol zrychlení, zlevnění a zefektivnění všech procesů v justici (čehož chce ministerstvo dosáhnout elektronizací) přičemž konečným cílem má být přátelské a efektivní soudnictví.²

Již v roce 2005, byl zahájen proces elektronizace v ČR, kdy vláda uložila Ministerstvu spravedlnosti úkol s názvem „Elektronická evidence soudních spisů, sdílení elektronických spisů a jejich postupování – 1. etapa“.³ V roce 2006 pak vláda vzala na vědomí návrh na zavedení informačního systému elektronické justice.⁴ Od této události byl tento informační systém postupně uváděn do praxe. Roku 2007 začaly fungovat první části projektu eJustice, jimiž jsou ePodatelna a InfoSoud. Strategický plán celé reformy, zněl jasně, zrychlení, zlevnění a zefektivnění procesů dosáhneme pomocí elektronizace celého justičního procesu, to znamená, od jeho podání, přes zaváděné aplikace (ePlatební rozkaz, ePodatelna, eTrestní řízení (kde se počítá s elektronizací agendy trestního řízení již od fáze policejního vyšetřování⁵), InfoDeska, InfoSoud, InfoJednání, Info Data, Trestní rejstřík, Insolvenční rejstřík, Judikatura a Obchodní rejstřík, všechny tyto aplikace mají usnadnit uživatelům přístup k informacím), zavedení elektronického spisu, lepší koordinaci práce na soudě (minutýmy, elektronické agendy), až po elektronické doručování účastníkům.

Časový harmonogram zavedení informačních systémů elektronizace od roku 2008 zněl jasně. První etapou tohoto harmonogramu bylo, zavedení elektronického soudního spisu a zahájení implementačních prací, kdy pilotní implementace byla spuštěna koncem roku 2008, její zkušební provoz byl zahájen 30.6.2009 a postupné zahájení rutinního provozu systému elektronické justice je datován rokem 2010.⁶ Ve druhé etapě probíhal cyklus zaměřený na ověření funkčnosti elektronického řízení trestního a přenosu informací mezi

² Dle informační brožury k projektu eJustice vydané Ministerstvem spravedlnosti ČR, ke stažení na portálu justice, <http://portal.justice.cz>

³ Usnesení vlády ČR č. 1652 ze dne 21.12.2005, dostupné např. na <http://racek.vlada.cz>

⁴ Usnesení vlády ČR č. 1390 ze dne 6.12.2006, dostupné např. na <http://racek.vlada.cz>

⁵ viz <http://obcanskyzakonik.justice.cz/ejustice/>

⁶ Převzato a upraveno z publikace ŠTĚDRŇ, B. *E-Justice, občanské soudní řízení sporné a využití*

trojúhelníkem institucí, zahrnujícím Policii, Státní zastupitelství a soudy. Poslední etapou, probíhající od 30.6.2009, měla být vyřešena komplexně eJustice a to včetně výměny potřebných informací se všemi orgány státní správy.⁷

Jak vyplývá z výše uvedených časových rozhraní, je zcela jasné, že projekt eJustice v České republice se neodehrával přes noc. Jako každá reforma potřebuje i tato justiční neustálou péči, maximální nasazení, vědomí kontinuity a hlavně nejdůležitější aspekt, kterým je čas. Jelikož nejde o úzkou škálu procesů, ale o dalekosáhlý objekt propojených systémů, probíhal a stále probíhá v určitých etapách. Vše musí být napojeno, proto nelze spustit všechny aplikace najednou. Vše má svůj čas působit ve zkušebním provozu, vysledují se tak jeho nedostatky, které se mohou odstranit ještě před rozběhnutím ostrého provozu, a následně lze síly vynaložit na další zaváděné procesy.

2.1. Porovnání elektronizace s jinými státy

2.1.1. USA

Spojené státy, patří jako obvykle k jedné z prvních zemí, které se začaly zabývat procesem elektronizace soudnictví. Již v roce 1999 zde zákonodárci vypracovali *Uniform Electronic Transactions Act*, který se dá charakterizovat jako obdoba UNCITRAL⁸. Tento návrh zákona vypracovala *National Conference of Commissioners of Uniform State Laws*, která připravuje unifikované zákony pro jednotlivé státy USA. V průběhu času přijala tento zákon naprostá většina států USA. Následnou inovací byl i elektronický podpis v podobě zákona s patřičným názvem *E-sign Act*. Oba právní dokumenty jsou velmi uznávané mezi odborníky celého světa. V roce 2004 vznikla řada aktů upravujících problematiku elektronické transformace archivace dokumentů (např. UETA⁹, URPERA¹⁰) a od 1. prosince 2006 vstoupila v účinnost změna tamního občanského soudního řádu, která zahrnuje elektronické informace mezi důkazní

⁷ ŠTĚDRŮŇ, B. *E-Justice, občanské soudní řízení informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Nakladatelství Linde a.s., 2008. s. 34.

⁸ Srovnej LIDINSKÝ, V. *Zahraniční zajímavosti v oblasti eGovernmentu: eGovernment v USA*. In LIDINSKÝ, V. a kol. *eGovernment bezpečně*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008

⁹ *Uniform Electronic Transaction Act*, která upravuje problematiku elektronické transformace a archivace

¹⁰ *Uniform Real Property Electronic Recordation Act*, jde o dokument, který obsahuje výňatek dokumentů z UETA a E-Sign Act, vznikl roku 2004, vztahuje se převážně k dokumentům k vlastnictví nemovitostí. Není platným zákonem, pouze modelovým.

prostředky a reflektuje tak nanejvýš potřebné změny v procesním právu, nese název *e-discovery rules*.¹¹

Z vývoje ve Spojených státech můžeme usoudit, že mají nad naší zemí obrovský náskok. Začaly mnohem dříve, proto se v nich můžeme inspirovat, jak z jejich chyb, tak úspěchů. Ještě dodnes zde nejsou vyřešeny všechny potíže, které s sebou elektronizace přináší, ale roky práce státních institucí a zákonodárců nesou první úspěchy, viditelné po celém světě. Je však jasné, že k USA budeme stále vzhlížet, sice disponují jinými finančními možnostmi než naše země (mají možnost většího profinancování informačních technologií a systémů), ale v mnohém si lze brát příklad.

2.1.2. ANGLIE

Velká Británie dosáhla obdobného právního stavu jako USA, nikoliv však na základě zvláštních zákonů, ale zejména na základě soudních rozhodnutí. Angličané mají k elektronizaci v mnohém liberálnější přístup, než kde jinde, jak je možné vidět z úryvků uvedených níže. Británie, jedna z mocností Evropské unie, přijala zákony, které implementují Směrnice EU, mimo jiné např.: Směrnice č. 1999/93/EC, o elektronických podpisech, Směrnici č. 2000/31/EC, o některých právních aspektech služeb informační společnosti, zejména elektronického obchodu, na vnitřním trhu, v aktuálním znění¹² a Směrnici č. 2001/115/EC, upravující fakturaci pro účely DPH včetně elektronické fakturace.

Vzhledem k vydané směrnici Evropského parlamentu o retenčních datech (o uchovávání dat), přišla otázka, jakým způsobem tyto data zadržet. Této směrnice chtějí ve Velké Británii dosáhnout pomocí návrhu ministra vnitra, který zní – nejméně 12 měsíců se budou uchovávat záznamy o textových zprávách, telefonátech, e-mailech a procházených webových stránkách. Mimo jiné chtějí tímto způsobem ochránit zemi proti terorizmu a organizovanému zločinu, také v tomto způsobu retenze chtějí podpořit veřejný pořádek. Další zachovávání dat je usnesením vlády, vyžadováno od operátorů a internetových

¹¹ Odstavec čerpán z LIDINSKÝ, V. *Zahraniční zajímavosti v oblasti eGovernmentu: eGovernment v USA*. In LIDINSKÝ, V. a kol. *eGovernment bezpečně*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008 s. 122 - 123

¹² Odstavec čerpá z LIDINSKÝ, V. *Zahraniční zajímavosti v oblasti eGovernmentu: eGovernment v USA*. In LIDINSKÝ, V. a kol. *eGovernment bezpečně*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008 s. 124

providerů, po kterých se nevyžadují jen jednotlivé, konkrétní informace, ale veškeré záznamy. Ve výsledku vznikne obrovská databáze uchovávaných retenčních dat.¹³

Velkým plusem bych ohodnotila komplexní systém právní pomoci, na jehož základě může každá osoba, která potřebuje právní poradenství nebo zastupování u soudu, obdržet finanční pomoc z veřejných prostředků. Tato právní pomoc je zaměřena na osoby s nízkými a středními příjmy a může být poskytnuta v plné výši. Za právní pomoc má ministerskou odpovědnost *Lord Chancellor*.¹⁴

Jak tomu již bývá, mnoho zemí si bere příklad z USA, přesně tomu tak je i v rámci elektronizace. Ve Velké Británii se legislativa snaží být technologicky neutrální, záleží vždy na soudci, zda byl elektronický spis správně použit. Velmi se mi líbí široká škála právní ochrany pro veřejnost, jako jsou například: občanská poradna – *Citizens Advice Service*, právní poradenství pro veřejnost – *Community Legal Advice*, komisař pro oběti – *Victims' Commissioner*, komisař pro informace – *Information Commissioner* a další. Všeobecně lze říct, že znakem britské legislativy je do určité míry liberální přístup.

2.1.3. FRANCIE

Francie kvůli elektronizaci inovovala svůj občanský zákoník - *Code civil*, který opět vychází z *UNCITRAL Model Law*. Zákon sice přiznává dokumentu, který byl původně vytvořen v elektronické podobě hodnotu originálu, akceptují jeho plnou důkazní sílu, tento dokument však musí být opatřen elektronickým podpisem. Nicméně k nim není tak vstřícná jako jiné mocnosti. Pokud se jedná o dokument, který byl původně zpracován v papírové podobě, elektronická evidence je právem považovaná pouze za kopii. Původní verze dokumentu neboli originál, tak může být kdykoliv při jednáních požadován.¹⁵ I kopie může sloužit jako důkazní materiál, a to zejména v případě náhodné ztráty nebo ztráty v důsledku vyšší moci,

¹³ Informace jsou čerpány z TRAVIS, A. 'Snooper's charter' to check texts and emails. In The Guardian – 2008 [online]. Londýn: Velká Británie, Dostupné internetových stránek:

< <http://www.guardian.co.uk/uk/2008/aug/13/privacy.civilliberties> >.

¹⁴ tyto informace plynou z textu na internetových stránkách:

< https://e-justice.europa.eu/content_fundamental_rights-176-EW-cs.do?clang=cs >

¹⁵ informace doložena z LIDINSKÝ, V. *Zahraniční zajímavosti v oblasti eGovernmentu: eGovernment v USA*. In LIDINSKÝ, V. a kol. *eGovernment bezpečně*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008 s. 126

nebo proto, že originál nebyl zachován, a to v případě, že kopie je věrná a trvalá. Zde jde o kopii věrnou a trvalou, záleží na posouzení soudu.

Francie se snaží systémem usnadnit a zpříjemnit široké veřejnosti, občané zde mohou učinit podání elektronicky, pokud obsahuje doručku, řada služeb je přístupná online a bez poplatků pro živnostníky, on-line lze platit také domovní daň, pozemkovou daň atd., dále lze platit daně ze zisků z výkonu svobodných povolání. Všechny data jsou náležitě uchovávána a zabezpečena v souladu s požadavky Evropského parlamentu – o retenčních datech. Výše uvedené metody byly zavedeny v rámci projektu *Project bien avance en France* již v roce 2000.¹⁶

Zákon neukládá přesně podmínky archivnictví. Sdružení AFNOR (*Association Francaise de Normalisation*) vytvořilo několik norem, týkajících se elektronického archivnictví. Nalezneme zde opatření technického a organizačního charakteru, která směřují k záznamu (přepisu), uchování a obnovení elektronických dokumentů. Dále jsou k dispozici online veřejné databáze právních předpisů („Legi“, „Jorf“, „Constit“, „Cass“, „Capp“, „Jade“, „CNIL“)¹⁷.

Francie usiluje především o pohodlí svých obyvatel, to je první myšlenka, která vás napadne po přečtení výše uvedených informací. Bohužel u nás reformujeme a aktualizujeme prostředí ještě dříve, než se mohou uživatelé se změnami sblížit, v tomhle případě bychom si měli brát příklad právě z Francie, která věnovala více prostoru předprojektové fázi. Snad bychom i my v budoucnosti mohli strávit více času projektování a bádání, kdy budeme schopni řádně prozkoumat, zda se projekt vyplatí s ohledem na nákladovost, časovou prodlevu a záměry celého výsledku. Dále je samozřejmě nezbytné hledět na výsledky analýz a sociálních průzkumů mezi obyvateli. Dvakrát měř, jednou řež – přísloví, kterým by nebylo na škodu se v české eJustici řídit.

¹⁶ informace doložena z LIDINSKÝ, V. *Zahraniční zajímavosti v oblasti eGovernmentu: eGovernment v USA*. In LIDINSKÝ, V. a kol. *eGovernment bezpečně*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008 s. 126

¹⁷ bližší informace na internetových stránkách < http://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fr-cs.do

2.1.4. RAKOUSKO

Počátkem 80. let, začalo Rakousko jako první země v Evropě s procesem elektronizace. Díky moderním informačním technologiím bylo jejich hlavním cílem elektronizace katastru nemovitostí. Povedlo se a krátce po něm přišel na řadu elektronický platební rozkaz, který lze definovat jako program zkráceného řízení.

Počátkem 90. let převedli v Rakousku do elektrické formy i obchodní rejstřík. Naši jižní sousedé se zaměřili pomocí systému Elektronické právní komunikace (*eRecht*) na propojení interní komunikace mezi soudy a účastníky, s tímto projektem přišli jako první ve světě. Tento systém lze zařadit mezi vrcholné projekty eJustice na evropské úrovni. Rakušané jsou známi svou precizností, ne jinak je tomu v oblasti soudnictví, proto i celý proces elektronizace vzali důkladně a pustili se do elektronického propojení celého legislativního procesu od návrhu zákona, až po jeho vyhlášení. Rozsudky rakouských soudů jsou zveřejňovány v databázi právních informací (*Rechtsinformationssystem des Bundes – RIS*), tato databáze je koordinována a provozována rakouským úřadem vlády.

Rakousko lze považovat za tahouna pokroku v rámci elektronizace na evropské úrovni. Předběhlo většinu států světa a všechny v Evropě, oproti jiným státům se zaměřuje na funkčnost a propojenost celého systému. Jiné státy se dle mého názoru snaží spíše o pohodlnost a přiblížení celého soudnictví občanům. Propojenost a promyšlenost spíše za tímto krokem pokulhává. Těžko najdeme zemi, která by dokázala tak pružně reagovat a stále přicházet s novými nápady na vylepšování a zefektivňování soudnictví.

2.1.5. SLOVENSKO

Dle usnesení vlády o tzv. *Politice informatizácie spoločnosti v Slovenskej republike*, začala jako jedna z posledních zemí s procesem informatizace (elektronizace) také slovenská republika. Takto se událo až v červenci 2001. Vláda se rozhodla, že proces informatizace povýší na strategický záměr republiky, protože rozvoj informační společnosti se stal politickým programem ve všech ekonomicky vyspělých zemích a uskupení (*USA, EU, OECD*)

a společnost se takřka revolučně mění z průmyslové na informační.¹⁸ Po třech dalších letech schválila vláda *Návrh stratégie informatizácie spoločnosti v podmienkach SR a Akčného plánu*.

V průběhu roku 2006 Ministerstvo spravodlnosti Slovenské republiky spustilo první fázi projektu zveřejňování Judikatury na internetu. Zde může občan najít zveřejněné rozhodnutí okresních a krajských soudů v civilních a obchodních věcech. Tyto informace jsou zveřejňovány na internetu prostřednictvím právního informačního systému JASPI¹⁹. Tento jednotný informační systém právních informací (JASPI) je určen převážně pro veřejnost za účelem zvýšení právního povědomí občanů.²⁰ Online přístupná je také Sběrka zákonů Slovenské republiky. Pomocí systému JASPI lze vyhledávat všeobecně závazné právní předpisy v úplných zněních.

Od července 2007 je k dispozici elektronický obchodní rejstřík, který je přístupný z portálu <http://www.orsr.sk/>. Posledním milníkem je rok 2009, kdy vláda odsouhlasila strategický plán informatizace na roky 2009 -2013. Slovensko kritizovala i EU jako zemi s všeobecně nízkou úrovní připojení.²¹

Veškeré informace jsou dostupné na internetových stránkách www.justice.gov.sk, zde jsou online dostupné – obchodní rejstřík, živnostenský rejstřík, katastr nemovitostí, obchodní věstník, seznam jednání, vzory formulářů, atd.

Proces zpřístupnění IT technologií širší společnosti zde probíhá pouze krátkou dobu, proto i elektronizace justice zde není ještě příliš rozšířena. Stejně tak jako v každé zemi je hlavním cílem celé elektronizace justice nejen zvýšení kvality života každého občana, ale také zlepšení kvality správy věcí veřejných a úspěšnosti podnikatelské sféry, a to využíváním metod a prostředků informatiky, včetně informačních a komunikačních technologií. Proces celé elektronizace justice zasahuje také do oblasti práva, které je díky systému JASPI snadně dostupné i pro občany slovenské republiky. Nyní se přesuňme opět k nám, do České republiky.

¹⁸ Informace vychází z textu Vláda Slovenské republiky: Materiál k usnesení Vlády SR o Politice informatizace spoločnosti v Slovenské republice [online]. [cit. 2013-1-28]. Dostupné z:

< <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=2650> >.

¹⁹ dostupný z www: < <http://jaspiw.justice.gov.sk> >

²⁰ dostupné z www: < http://jaspi.justice.gov.sk/jaspiw1/jaspiw_mini_fr.0.htm >

²¹ Více o projektu elektronizace a informatizace na Slovensku se můžete dočíst například na portálu <http://informatizacia.gov.sk>

3. Elektronizace justice

3.1. Justice

Justice (původem z latinského *iustitia*, jež označovalo římskou bohyni spravedlnosti, která byla alegorickým zosobněním morální síly), která základním prvkem právního systému, nevyjadřuje jen oblast soudnictví, je dalekosáhlejším pojmem; obecně je jím někdy označována spravedlnost. Spravedlnost je jeden ze základních pojmů pro dobré uspořádání lidských vztahů, regulativní idea pro uspořádání společnosti a zejména pro právo. Podle Aristotela je to nejdůležitější z ctností, protože se vztahuje ke druhému a „nazývá se také dobro pro druhé“²².

Většina z nás si však pod pojmem justice vybaví pouze souhrnný systém soudnictví, případně další orgány vykonávající správu na úseku soudnictví. Justice je vedle moci zákonodárné a moci výkonné jednou ze tří složek státní moci. Soudní moc zahrnuje soudy všech stupňů a druhů²³, státní zastupitelství a Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Do okruhu subjektů spadajících do resortu spravedlnosti je možné zahrnout následující složky veřejné moci: Policie České republiky, Probační a mediační služba, rejstřík trestů, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, Vězeňská služba, Justiční akademie²⁴, či orgány vykonávající správní řízení. Soustavu soudů v ČR tvoří Ústavní soud (dohlíží na dodržování ústavnosti) a Obecné soudy (nejvyšší soudy – Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud, vrchní soudy, krajské soudy a okresní soudy). V každé společnosti je uplatňování práva spojeno s jeho ohrožováním a porušováním, právě obecné soudy jsou povolány především k tomu, aby zákonem stanoveným způsobem poskytovaly ochranu těmto právům.

²² Aristotelés, *Etika Nikomachova*, Praha 2007

²³ Soudnictví rozlišujeme podle toho, jaké státní funkce se v jejich rámci uplatňují na soudnictví civilní (zajišťují rozhodování sporů mezi stranami), soudnictví trestní (zajišťuje ochranu společnosti rozhodováním o vině a trestu), soudnictví správní (zajišťuje přezkoumávání rozhodnutí vydaných správními orgány ve správním řízení a je prostředkem vůči nezákonným rozhodnutím státní správy) a v poslední řadě soudnictví ústavní (zajišťuje rozhodování o ústavnosti zákonů a zákonnosti jiných právních předpisů). Schelleová, I. a kolektiv. *Organizace justice a právní služby*. Ostrava: Key Publishing, 2008. 215 s.

²⁴ Vládní materiál Informace o projektu elektronické justice a zavádění elektronického trestního řízení v České republice, Ministerstvo spravedlnosti ČR začleňuje okruh těchto orgánů přímo do systému justice, konkrétně spadající pod Ministerstvo spravedlnosti, přestože Policie ČR patří do působnosti Ministerstva vnitra. Naopak se zde nezmiňují orgány vykonávající správní řízení, které autorka převzal ze systematiky uvedené v Štědroň, B. *E-Justice: Občanské řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Linde. 2008.

Justici lze dle tohoto vymezení chápat jako výkon veřejné správy pověřenými orgány veřejné moci, souhrn veškerých procesů a agend, které zajišťují. V užším slova smyslu se justice skládá z množiny procesů autoritativní aplikace práva, ať už v rámci agendy probíhající mezi subjekty justice a subjekty stojícím vně prostředí Justice.

3.2. eJustice

Elektronická justice, zkráceně eJustice, je jedním z nejvýznamnějších projektů, který se začal realizovat dne 21. prosince 2005, dle usnesení č. 1652, kterým byl vysloven vládou ČR, souhlas s přípravou informačního systému elektronické justice v České republice. Dne 6. prosince 2006 pak vláda ČR usnesením č. 1390 vzala na vědomí „Návrh zavedení informačního systému elektronické justice (ISEJ) v ČR“. eJustice funguje pomocí využití informačních a komunikačních technologií (dále jen ICT) a systémů v prostředí justice (zavedení elektronické formy komunikace, výměny a zpracování informací mezi subjekty, nacházejícími se v prostředí justice, účastníky řízení, nebo jinými orgány veřejné moci²⁵.

Zavedením eJustice chceme dosáhnout větší výkonnosti soudnictví zvýšením produktivity a snížením nákladů, dosáhnout větší efektivity, transparentnosti, snížením doby po kterou trvají procesy v justici, lepší dostupností právní ochrany pro občany, poskytnutím nástroje kontroly fungování justice a jejich výstupů. V praxi to znamená směřovat projekt elektronické justice tak, aby tímto systémem bylo zajištěno široké využívání elektronické komunikace, budování centrálních registrů a efektivní správa státem shromažďovaných dat s maximálním důrazem na ochranu osobních údajů, aby byla současně zajištěna provázanost na implementaci úpravy elektronického dokumentu do našeho právního řádu. Projekt elektronické justice se přitom musí stát nedílnou součástí komplexního systému, na jehož základě budou poskytovány i služby eGovernmentu²⁶.

Informační technologie mohou být nápomocny také při soudním jednání, kde mohou nahrazovat práci zapisovatelek a tím zrychlit proces pořízení protokolu z jednání. Další

²⁵ ŠTĚDRŇ, B. *E-Justice: Občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Linde. 2008. 32 s.

²⁶ pod tímto pojmem si lze představit využívání ICT veřejnými institucemi pro zajištění výměny informací s občany, soukromými organizacemi a jinými veřejnými institucemi. Účelem eGovernmentu je zlepšení fungování veřejné správy a jejího vztahu k veřejností, zvýšení efektivity vnitřního fungování a poskytování rychlých, dostupných a kvalitních informačních služeb.

pozitivum této technologie lze spatřit umožnění přehrávání digitálních záznamů v soudní síni při dokazování. Mohou i významnou mírou pomoci hendikepovaným při soudním jednání. Například automatický přepis mluveného slova na obrazovku může zajistit neslyšícím možnost sledovat celý průběh jednání.

3.3. Projekt eJustice v ČR

Projekt eJustice má směřovat k efektivnímu a rychlému soudnictví, snadně pochopitelnému a snadně manipulovatelnému pro veřejnost, dalším cílem je zlevnění a zprůhlednění veškerých justičních procesů. K těmto zájmům chce dospět komplexním propojením soudů s dalšími institucemi státní správy a s veřejností prostřednictvím moderních informačních technologií. Elektronizace justice prakticky probíhá již dlouhou dobu, jelikož do tohoto procesu lze zahrnovat již počátky využívání ICT²⁷.

Do současnosti bylo zavedeno poměrně velké množství elektronizovaných agend, kterými jsou ePlatební rozkaz, ePodatelna, eTrestní řízení, InfoDeska, InfoJednání, InfoData, InfoSoud, Judikatura, obchodní a insolvenční rejstřík, rejstřík trestů. Nejbližším krokem bude dokončení elektronizace platebního rozkazu tak, aby soudy již nemusely pracovat se spisy v tištěné podobě.

V nejbližších letech jsou rozpracovány tyto další projekty eJustice, v záštitě Ministerstva spravedlnosti, úprava elektronické spisové služby žadatele v návaznosti na systém datových schránek, zpracování studie proveditelnosti pro odkládání a archivaci dat informačních systémů resortu justice, zpracování studie proveditelnosti pro rozšíření insolvenčního rejstříku, rozšíření informačního systému Nejvyššího správního soudu o podporu procesů prvostupňových správních soudů a Ústavního soudu, zpracování studie proveditelnosti pro realizaci nového portálu resortu justice, zpracování studie proveditelnosti pro zavedení videokonferencí u složek resortu justice, zpracování studie proveditelnosti pro přípravu elektronického soudního spisu.²⁸

²⁷ informační komunikační technologie, například využívání telefonní, či telegrafické komunikace, první počítače, scany apod.

²⁸ čerpáno z internetových stránek www.egov.cz

3.4. Účel a cíle elektronizace justice v ČR

Zavedení informačního systému elektronické justice si klade za cíle: zvýšení průchodnosti a dostupnosti justice, snížení doby vyřizování případů, zvýšení efektivity spolupráce mezi resorty, zlepšení kontroly a dozoru na průběh řízení, zajištění lepšího sdílení informací mezi státním zastupitelstvím, soudy a probační a mediační službou, snazší sdílení spisů mezi jednotlivými soudy, zlepšení komunikace mezi justicí a veřejností, zlepšení přístupu subjektů k informacím (zpřístupnění spisů na internetu).²⁹

Hlavním cílem projektu eJustice v ČR je vytvoření takových legislativních, technických a organizačních podmínek, aby bylo možné vést všechny soudní spisy v elektronické podobě a zajistit bezpečný přístup k obsahu spisu pro oprávněné osoby.³⁰ Z pohledu veřejnosti lze za hlavní cíle považovat zkrácení doby soudních řízení, všestranné zefektivnění komunikace mezi stranami a jinými orgány a konečně i jakémusi zprůhlednění toho procesu, který se odehrává za zavřenými dveřmi soudní síně. Splnění těchto cílů vyžaduje dlouhodobý proces podmíněný součinností a vhodnou koordinací mnoha faktorů: organizačních, personálních, technických a finančních.³¹

3.5. Proces elektronizace

Hned na počátku si je nutné uvědomit, že termín elektronizace je používán téměř výlučně ve spojení a oblasti soudnictví (respektive justice). Díky moderním informačním technologiím žijeme mnohem rychleji, proto se stále více snažíme usnadnit si běžné úkony tak, aby vyhovovaly novému rytmu našich potřeb. Na všechna odvětví je tak nepřímo kladen požadavek, aby „šla s dobou“, tedy aby se přizpůsobila těmto novým tendencím. Nejinak je tomu též i v oblasti soudnictví, jak si ostatně prokážeme dále.

²⁹ seznam bodů orientačně vychází z publikace ŠTĚDRŮŇ, B. *E-Justice, občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Nakladatelství Linde a.s., 2008, s. 34

³⁰ SMEJKAL, V. *Řekněme ANO procesním analýzám v justici!* čerpáno z publikace ŠTĚDRŮŇ, B. *E-Justice: Občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Linde. 2008. 33 s.

³¹ ŠTĚDRŮŇ, B. *E-Justice: Občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Linde. 2008. 33 s.

Již od dob habsburské monarchie funguje zpracování informací v rámci papírového systému. Informace od účastníka řízení se dostane na podatelnu v papírové podobě. Tam je zaevidováno a postoupeno příslušné kanceláři, která jej zkompletuje a založí do spisu. Spis je poté přidělen soudci, který s ním následovně pracuje. Seznamuje se s daným případem, pročítá texty zákona, nahlíží do papírové sbírky zákonů. Pro své rozhodování potřebuje informace z různých evidencí nebo od různých správních orgánů, které si nechává vyžádat písemnou formou u příslušných institucí. Tyto informace získává také v listinné podobě. Pokud soudce vydá nějaké rozhodnutí, předá jej kanceláři, která zařizuje jeho rozeslání. V případě, že se proti rozhodnutí některá ze stran odvolá, putuje celý spis, který může mít stovky až tisíce stran na soud druhého stupně. Soudní spis je v kanceláři soudu volně k nahlédnutí účastníkům řízení. Ti si z něj mohou činit výpisy nebo kopie. Tento systém dlouho úspěšně plnil nároky na něj kladené. V průběhu času dostačoval, nýbrž se zvyšujícím se počtem podání od účastníků řízení přestával plnit své funkce.

Elektronizaci justice lze chápat jako proces zapojování informačních technologií do jednotlivých částí justice. Také lze tento proces chápat, jako postupné odbourávání lidský faktorů z pracovní činnosti uvnitř soudu. Soudci a soudní úředníci dostanou ke své práci veškerý informační servis a nebudou nuceni trávit většinu svého času vyhledáváním informací ve štosech papírů. Další vizí je, vedení soudního spisu pouze v elektronické podobě. Takový elektronický systém umožňuje přijímat podání v elektronické podobě, práci s ním v elektronické podobě a distribuci soudních rozhodnutí taktéž v elektronické podobě jednotlivým účastníkům. Soudce má pro svou práci k dispozici široké informační zdroje ať už veřejné on-line registry jako katastr nemovitostí, obchodní rejstřík, tabulková znění, která umožní filtraci a ne zdlouhavé přepočítávání nebo kompletní právní předpisy a rozhodnutí vyšších soudů. Výhody eJustice oproti papírovému systému jsou značné. Největší výhodou je rychlost a transparentnost. Veškeré informace lze získat prakticky okamžitě, neexistují prodlevy při doručení nebo komunikace mezi sebou. Elektronická podoba dokumentů je oproti papírové podobě trvanlivá, nepodléhá zkáze a lze ji bez větších problémů archivovat.

3.5.1. Elektronické podání

Elektronické podání je jedním ze základních prvků celé justice. Spočívá tedy v možnosti písemné komunikace se soudy dálkovým přístupem pomocí sítě internetu, a to i bez nutnosti následného doručení podání v papírové podobě³², což potvrdil i Ústavní soud ve svém nálezu ze dne 24. 4. 2006³³.

Elektronické podání tak výrazně šetří navrhovatelům finanční prostředky (není nutné tištění žalob včetně příloh, není nutné vynakládat finanční prostředky na jejich odeslání, a také zde nebude docházet k tak častým vracením návrhu z důvodu chyb v podání, což také zvyšovalo finanční náklady. K tomuto vracení nedochází z důvodu odstranění nejasností, jelikož navrhovatelé mají k dispozici podrobné formuláře, které jim dopomáhají se těmto vyhnout. Jednotlivé typy elektronických podání mají své jednotlivé elektronické formuláře, včetně technické specifikace podporovaných formátů a velikosti příloh a nápovědy k jednotlivým polím formuláře. Nejen navrhovatelům usnadní tento proces čas, práci, finance, také soudům usnadní tyto unifikované formuláře zpracování dat z elektronického podání, neboť jejich importace probíhá automaticky. Tímhle způsobem dojde k další úspoře, kterou je čas. Elektronické podání tak ušetří i soudům čas a lidský faktor, neboť odpadne nutnost následné konverze papírových podání do elektronické formy a urychlí se tak interní procesy soudů spojené se zaevidováním podání, kompletací a založením spisu a předáním spisu odpovědnému soudci, jak je podrobně vypsáno výše, celý tento proces by už neprobíhal.

Další výhodou elektronického podání zde můžeme spatřit možnost doručení podání i mimo úřední hodiny podatelny soudu, přičemž při využití vhodných technických prostředků bude čas doručení podání nesporný.

Se zavedením a fungováním elektronického podání je spojena celá řada technických a právních otázek a problémů, o kterých bude blíže pojednáno v následujících podkapitolách. Tyto problémy lze spatřit v identifikaci odesílatele elektronického podání, zabezpečení ochrany přenášených informací, zajištění a ověření integrity elektronického podání, bližší přiblížení naleznete níže.

³² §42 odst. 5 občanského soudního řádu, stanoví, že se nevyžaduje doplnění elektronického podání doplněním originálu v papírové podobě do 3 dnů od odeslání elektronického podání, pokud je toto elektronické podání opatřeno zaručeným elektronickým podpisem založeným na kvalifikovaném certifikátu vydaném akreditovaným poskytovatelem certifikačních služeb.

³³ Nález Ústavního soudu ze dne 24.4.2006, sp. zn. IV. ÚS 319/05

3.5.2. Elektronické doručování

Hlavní vizí tohoto druhu doručování je výrazně rychlejší způsob doručování listin než zasílání dokumentů v papírové formě, klasickou poštovní službou. Jedním z nejčastějších úkonů v rámci soudního řízení je doručování. Zavedení elektronického doručování, zkrátí délku soudního řízení opravdu výrazným způsobem oproti klasickému listinnému doručování. Za účelem efektivního elektronického doručení již došlo k zavedení datových schránek. Pro doručení elektronických dokumentů je však možné využít i prosté e-mailové schránky. Veškeré elektronicky doručované dokumenty však musí být zajištěny elektronickým podpisem.

Elektronické doručování má oproti doručování v papírové formě nevýhodu v podobě absence potvrzení o doručení zásilky. U klasické poštovní služby lze využít doručení s doručenkou, kterou poštovní služba následně vrátí odesílateli zpět s informací o doručení. Zde bylo potřebné položit si otázku, jak zajistit potvrzení doručení u elektronické komunikace, tato otázka se podařila vyřešit zavedením datových schránek, u kterých je upraven okamžik doručení tzv. fikcí doručení.³⁴

3.5.3. Elektronický spis

Elektronický soudní spis by měl být základní a nezbytnou součástí eJustice. Měl by být nutnou podmínkou pro efektivnost ostatních aplikací. Bez existence elektronického spisu by se vytrácel smysl a účel zavedení eJustice. Bez elektronického spisu, by dle soudních úředníků došlo k navýšení práce a nákladů, vzhledem k zavedení jednotlivých partikulárních systémů eJustice, jakožto elektronického podání a elektronického doručování apod. Všechna práce, studie, programy a proces zavedení těchto jednotlivých systémů by byl bezvýznamný, jak z pohledu ekonomického, tak z pohledu vynaložených časových a lidských faktorů. Veškeré dokumenty, které by účastníci nebo jiné subjekty adresovali soudu v elektronické podobě, by soudní úředníci museli stále nejprve vytisknout a poté archivovat ve dvojí formě – elektronické i listinné. V rámci interních procesů soudu a pro účely nahlížení do spisu apod.

³⁴ písemnost se považuje za doručenu, i když se adresát s písemností neseznámil, a to se všemi zákonem stanovenými důsledky

by se však stále používal pouze papírový spis. Jaký význam by tedy mělo zavedení těchto systémů, bez existence elektronických spisů?

Zavedení elektronického spisu do justice přinese významné zrychlení všech procesů, při kterých dochází k manipulaci se spisem. Jak už bylo v práci několikrát zmíněno. Zrychlení, vyšší míra transparentnosti, zamezení ztráty části spisů, nemožnost pozměňování jejich obsahu, rychlá možnost vyhledávání informací, dálkový přístup, zekonomizované náklady, archivace bez využití prostoru. Přitom jediný rozdíl mezi těmito spisy (elektronickými a listinnými) se liší pouze v podobě média, na kterém je spis uložen. Přesto pro justici představuje v mnoha aspektech zásadní změnu.

Po technické stránce je tento proces zavedení elektronického spisu však poměrně náročný. Obsahuje citlivé údaje o účastnících řízení, je proto nezbytné zajistit vysokou bezpečnost na straně přístupu k elektronickému spisu. Nutností je zabezpečit zejména autentizaci a autorizaci jednotlivých uživatelů elektronického spisu, bezpečný přenos dat mezi elektronickým spisem a jeho uživateli a bezpečné úložiště dokumentů po celou dobu jejich archivace. Dalším předpokladem zavedení elektronického spisu je zavedení mechanismů autorizované konverze papírových dokumentů do elektronické podoby a vybavení soudů odpovídající výpočetní technikou.

Je nutné si uvědomit, že právě zavedení elektronického soudního spisu je v podstatě klíčovým momentem celé eJustice, neboť procesy autoritativní aplikace práva se od soudního spisu odvíjí a vycházejí z něj. Vždyť právě spis, je základním kamenem celého soudního procesu, obsahuje všechny informace, podklady a důkazy potřebné pro rozhodování soudců

3.6. Legislativa upravující problematiku eJustice

Problematika eJustice je velice široká a dotýká se velkého množství právních předpisů, které upravují jednotlivé aspekty eJustice. Níže je proveden výčet obecných i speciálních právních předpisů, jež upravují problematiku eJustice:

- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů

- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 436/1991 Sb., o některých opatřeních v soudnictví, o volbách přísedících, jejich zproštění a odvolání z funkce a o státní správě soudů České republiky
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti
- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli
- Vyhláška Ministerstva informatiky č. 496/2004 Sb., k elektronickým podatelním

- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby
- Nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv
- Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznamy utajovaných informací (příloha 1 a 9)
- Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků
- Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací
- Nařízení vlády č. 173/2006 Sb. o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím
- Vyhláška Ministerstva informatiky č. 378/2006 Sb., o postupech kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb
- Poštovní podmínky České pošty, s.p., platné od 1.6.2007 a další.³⁵

3.7. Právní a technické otázky elektronizace justice

Úspěšné realizaci jakéhokoliv projektu musí předcházet kvalitní analýza, zhodnocení problémových okruhů, se kterými je třeba se prvotně vypořádat, vyznačení jednotlivých postupů. Nejinak je tomu i u projektu eJustice. Tato podkapitola se zabývá nejdůležitějšími problémovými okruhy elektronizace české justice.

³⁵ čerpáno z ŠTĚDRŮ, B. E-Justice: Občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů. Praha: Linde. 2008. 20 s.

Jak již bylo řečeno, na proces elektronizace justiční agendy je nezbytné hledět, jako na rozsáhlý soubor otázek, ke kterým je potřebné přistupovat komplexně. Ať se jedná o jakýkoliv obor, jakoukoli obchodní, právní, technickou vizi, vždy zde stojí na prvním místě strategie, podle které bude k procesům tvorby docházet. U projektu eJustice je nutné zohlednit fakt, že mezi justicí a zbytkem veřejné správy dochází k neustálé výměně informací a tuto skutečnost musí tato strategie pochopitelně pojmout a transformovat. Tato konkrétní strategie tedy musí obsahovat, které aplikace bude instalovat jako prvotní – kamenné, od kterých se budeme dále odvíjet, kam nás mají tyto směřovat, tedy jakého cíle chceme dosáhnout. K plné elektronizaci justice nelze dojít unáhleně a najednou, je třeba celý proces rozfázovat a rozumně naplánovat, popřípadě lze stejně jako u nás využít cvičného provozu, současně ale nelze k jednotlivým fázím a součástem přistupovat odděleně, nýbrž je třeba je vymezovat ve vzájemných souvislostech, jelikož tyto budou spolu koexistovat.

Z hlediska technického zázemí nelze opomenout ani budoucí uživatele nové justice, a to veřejnost. Pro zajištění maximální informovanosti veřejnosti, mohou občané sledovat dění na internetových stránkách www.ejustice.cz (informační portál pro veřejnost), www.justice.cz (informační kanál pro účastníky řízení), www.obcanskyzakonik.justice.cz (stránky pro snadný přístup k legislativním novinkám) a nové internetové stránky www.reformajustice.cz, které mají uceleně informovat veřejnost o všech součástech probíhají reformy soudnictví v ČR. Nedostatečná informovanost veřejnosti o nových možnostech, které eJustice nabízí, by mohla negativně ovlivnit jejich využívání a tedy i výsledný efekt celého procesu by byl mizivý.

Každý projekt je nutné konzultovat s odborníky, nejinak je tomu také v projektu eJustice. Jednotlivé kroky je potřebné předem konzultovat se soudci a ostatními pracovníky soudů, neboť oni budou těmi, kteří budou s novými nástroji bezprostředně pracovat. Velmi podstatným předpokladem, pro efektivní využívání a docílení zamýšleného většího výkonu a kvalitnější práce, je pochopení smyslů, cílů a účelů těchto nástrojů ze strany pracovníků eJustice.

3.7.1. Teoreticko-právní aspekty elektronizace justice

Neustálý proces rozšiřování prostředků ICT ovlivňuje celou naši společnost, a stejně jako musí na tyto vlivy reagovat sama společnost, musí na ně reagovat i právo, právní věda a právní teorie. Akce vyvolá reakci. Některé změny vyvolané procesem eJustice, znamenají vznik problematických okruhů v rámci právní teorie. Problematické okruhy vyžadují změnu některých pravidel společnosti, vznik nových pravidel nebo dokonce jejich zánik. Orgány autoritativní aplikace práva shledávají dost často odpor ke změnám, což je logické, vždyť právě jejich činnost má představovat jeden z prvků, který zajišťuje právní jistotu a tím i stabilitu ve společnosti. Vznik informační společnosti souvisí se stále zvyšujícími se nároky na justici, vytváří se tak tlak na dobré fungování, rychlost a efektivnost soudů.

Při použití prostředků ICT je nutné zajistit mnoho aspektů, některé z nich si přiblížíme níže. Za účelem dobrého fungování justice je třeba zajistit její dostatečnou *transparentnost*³⁶. Důležitost zajistit transparentnost procesů autoritativní aplikace práva je důležitá hned z několika důvodů, například pro zajištění *nezávislosti a nestrannosti rozhodování, informovanosti účastníků a veřejnosti, aktualizace potřebných dat a zajištění legitimacy*³⁷. Přístup veřejnosti k soudním informacím a rozhodnutím, veřejná kontrola činnosti a výkonnosti soudů, tyto otázky hrají důležitou roli při posuzování transparentnosti justice. Informace v elektronické formě lze velmi snadno zveřejňovat prostřednictvím internetu ve formě plných textů rozhodnutí, statistických údajů o rozhodovací činnosti (i k osobám jednotlivých soudců), nebo audiovizuálních záznamů z veřejných jednání. Není při tom možné konstatovat přímou úměru mezi mírou transparentnosti a mírou legitimacy soudnictví a dá se očekávat, že tento přístup bude předmětem intenzivní diskuse³⁸. Zveřejňování rozhodnutí však může přispět i k vyšší právní jistotě. Pokud zde existuje možnost nahlížet do judikátů týkajících se témat, které je aktuálně řešeno, můžeme podle výroku v nich obsažených do jisté míry předvídat výsledek případného řízení.

Nyní k automatizaci v právu, která zapříčiní urychlení výkonu autoritativní aplikace práva. Na první pohled by se mohlo zdát, že lze nahradit všechny procesy autoritativní aplikace

³⁶ průhlednost, přehlednost

³⁷ Nebo také legitimní (oprávněné) očekávání, právní jistota. Znamená, že FO nebo PO, která na základě předchozí zkušenosti dospěje k závěru, že jí náleží stejného výsledku.

³⁸ viz. POLČÁK, Radim, *K elektronizaci justice (The issue of use of ICT in justice)*. Jurisprudence, Praha: ASPI, 17, 6, p. 3-11, 9 pp. ISSN 1802-3843. 2008

práva dostatečně výkonnými nástroji ICT v rámci automatizace. Ve skutečnosti tomu je jinak. Jednoduché přijímání, zpracovávání, vytváření a odesílání informací je velmi zkreslený pohled na aplikaci práva, proto je nezbytné brát tyto úvahy o nahrazení všech procesů nástroji ICT s velkým nadhledem. Je nezbytné si uvědomit, že soudce není pouhý stroj, nýbrž pracuje s tak abstraktními pojmy jako jsou morálka, nebo společenský zájem, v tomto smyslu tedy nelze, aby o těchto skutečnostech mohl rozhodovat stroj, i s tou nejvyspělejší umělou inteligencí³⁹ nejsou schopny posuzovat stejně kvalitně. Tyto ICT jsou schopny zajistit formální a obsahové náležitosti, které jsou předepsány, jsou schopny zajistit rychlejší procesy jednání a ekonomicky přístupnější nákladovost, ovšem nikdy nebudou schopny pracovat bez lidského faktoru, vzhledem k tak náročným aspektům, na které je nutno během řízení přihlížet.

Prvním plusem bych uvedla možnost manipulace nejen jedním administrativním pracovníkem, kdy v jednu chvíli může na jednom spise pracovat více pracovních jednotek. Díky elektronizaci je možno provádět mnoho administrativních i jiných procesů automaticky, bez nároků na čas soudců a soudního personálu.⁴⁰ Stavebním prvkem každého soudního sporu je soudní spis, který obsahuje dokumenty obsahující informace potřebné pro rozhodování soudu. Práce je tedy postavena zejména na principu příjmu, zpracování a výdeji těchto informací. Dříve byla jen jedna papírová forma, ta je ale v momentální moderní společnosti nedostatečná, je vyžadován rychlý přenos a šíření. V tomto ohledu se našlo řešení v podobě bezztrátového rozmnožování a přenosu dokumentů. Možnost využívání decentralizovaného uložení informací a jejich prolinkování pomocí hypertextových odkazů.⁴¹

S čím dál větším prostupováním eJustice prostředky ICT, souvisí také rozvoj teoreticko-právní disciplíny *právní informatika*. Právní informatika se týká aplikování informatiky v rámci kontextu právního prostředí. Pomocí právní informatiky lze zachytit vnitřní vazby mezi právními předpisy, dále je zde možná analýza textů s cílem automatického rozpoznávání jazykové struktury, tedy automatické porozumění textům právních dokumentů. Poznatky

³⁹ Umělá inteligence je obor informatiky zabývající se tvorbou strojů vykazujících známky inteligentního chování („*lidský rozum*“). Toto chování zahrnuje vnímání, usuzování, učení, komunikování, a chování v rámci komplexních prostředí.

⁴⁰ Automatická aktualizace údajů, např. pomocí prolinkování pomocí hypertextových odkazů. Aktualizace částečných úhrad, změna jména, bydliště, atd.

⁴¹ Také hyperlink, je forma odkazu, který uživatele odkáže do jiné části dokumentu, nebo do jiného dokumentu, i nacházejícího se v jiném datovém úložišti.

právní informatiky jsou tedy pro správně fungující eJustici přínosem, prakticky se dá říci, že pro její zrychlení je právní informatika nezbytná.

3.7.2. Elektronizace justice z pohledu ústavněprávního

Reforma soudní moci má zákonitě i ústavněprávní rozměr, jelikož se jedná o jednu ze tří složek státní moci. eJustice jakožto součást soudní moci, rozhodně není výjimkou, a proto je nutné, zabývat se těmito ústavněprávními důsledky průběžně.

Snaha o zvýšení efektivity soudního procesu lze posuzovat jako snahu o naplnění základního práva na spravedlivé projednání věci, konkrétně jako snahu o projednání věci bez zbytečných průtahů. Taková snaha však může narazit na další aspekt práva na spravedlivý proces, na právo rovnosti před soudem. Zde přichází otázka, kterou je nutné se zabývat. Mají všichni občané rovnocenné možnosti k přístupu k elektronickým technologiím? Pokud ne, je tím pádem omezen i jejich přístup k eJustici. Značná část obyvatelstva ČR nemá možnost podat na soud dokument v elektronické podobě a stejně tak nemá možnost se seznámit s rozhodnutím soudu v elektronické podobě vyhotoveným. Případné uložení povinnosti komunikovat elektronicky by tedy mohlo ohrozit přístup k soudu pro velkou část osob, a tedy by byla narušena rovnost stran v řízení se soudem. Proto tedy soudy podání v elektronické podobě vyřizují i v podobě listinné. To ovšem vyvolává nároky na soud v podobě zpracování dvojí agendy, papírové a elektronické, a logicky tak snižuje efektivitu nasazení informačních technologií. To samé analogicky platí o doručování soudních písemností. Účastníci řízení obecně nemají povinnost zřídit si elektronické úložiště dat, kam by bylo možné doručovat v elektronické podobě. Viz podkapitola o datových schránkách. Elektronické doručování je tak vázáno na souhlas účastníků.

Výše uvedené „konflikty“ dvou právních principů se v ústavní praxi řeší ústavním testem proporcionality, zda je příslušné řešení (povinnost elektronické komunikace mezi soudem a účastníky) *vhodné* (zda splní svůj účel, tj. v tomto případě zvýší efektivitu procesů autoritativní aplikace práva), *potřebné* (tj. zda nelze stejného výsledku dosáhnout bez zásahu do jiného právního principu), *poměrné* (zda je důvod v tomto případě upřednostnit efektivitu

před jiným principem), *minimálně škodlivé* (tj. zda je minimalizován zásah do ostatních principů, zde do principu rovnosti stran).⁴²

3.7.3. Technické otázky elektronizace justice

Informační a komunikační technologie se v českém soudnictví využívají již po mnohá léta. Zejména se jedná o asistenční aplikace napomáhající justičnímu personálu při administrativní činnosti. Jsou jimi elektronické rejstříky, evidenční systémy judikatury, databáze legislativy, systémy spisové služby, či prostředky pro komunikaci s účastníky řízení, či veřejností. Tyto systémy představovaly po celou dobu samostatné jednotky, které byly zřizovány bez koncepce a bez návaznosti na okolní související systémy eJustice. Tato nekonceptnost vedla k myšlence moderní eJustice, která by byla provázaná, kompatibilní a lehce přístupná pro veřejnost.

Plně elektrizovaná justice by měla splňovat řadu základních kritérií, kterých by mělo být po technické stránce dosaženo. Jsou jimi: *stabilita* (elektronická justice musí vykazovat stabilitu v čase jak procesní rovině, technické, tak i archivace a uchovávání dat), *univerzálnost* (využití elektronických systémů by mělo být na celou agendu justice v rámci celé organizační struktury), *jednotnost* (v rámci celé agendy eJustice musí být jednotný systém zaručující možnosti sdílení dat), *důvěryhodnost* (stabilita, jednotnost, bezpečnost a procesní předvídatelnost se bude spolupodílet na celospolečenském hodnocení systému jako celku a jeho přijetí v aplikační praxi), *bezpečnost* (míra zabezpečení a ochrany dat spolu s procesy je základním předpokladem pro využití eJustice, a to s ohledem na podstatu dat justičních agend), *kompatibilita* (systémy v rámci eJustice musí být schopny bez problémů komunikovat nejen s ostatními systémy eGovernmentu, ale i s dalšími obecně používanými systémy, a to i v průběhu času).

⁴² POLČÁK R., *K elektronizaci justice*, publikováno v časopise Jurisprudence č. 6/2008, s.4

3.8. Jednotlivé aplikace eJustice

3.8.1. InfoSoud

InfoSoud je prvním krokem k věrnému zaznamenání přehledu událostí, které nastaly v průběhu řízení. Tato služba zpřístupňuje účastníkovi řízení informace o průběhu jeho vlastního sporu prostřednictvím internetu. Lidem ušetří čas při zjišťování těchto údajů a zároveň se sníží zatíženost soudů, protože ubude například počet telefonických dotazů o postupu řízení. Dále možnost zaznamenání řízení např. pomocí videozáznamu, který by klientům justice umožnil ještě lépe hájit jejich práva například v opravném řízení. Systém by měl obsahovat informace o historii spisu i aktuální údaje o řízení. Jediné co vám postačí k možnosti nahlédnutí je znát, typ soudu, který řízení, jenž vás zajímá, řeší. Tak nutnost znát spisovou značku řízení. Máte na výběr ze tří variant, pokud vyberete Nejvyšší soud, můžete přejít rovnou k vyplnění spisové značky. Pokud vaši věc řeší okresní soud, je nutné vybrat soud ze seznamu Okresních soudů. Seznam obsahuje všechny okresní soudy v České republice. Pokud nejprve vyberete kraj v seznamu Krajských soudů, bude seznam okresních soudů omezen pouze na organizace příslušné k tomuto kraji. Pokud chcete nalézt data krajského nebo vrchního soudu, máte možnost vybrat soud v seznamu Krajský/vrchní soud a vyplnit spisovou značku. Pro hledání krajských dat zůstává seznam okresních soudů nevyplněn. V případě spisové značky řízení, kterou najdete na dokumentech, které jste od soudu obdrželi v souvislosti s řízením, toto číslo je po celou dobu řešení neměnné a skládá se ze čtyř částí: čísla senátu (vždy číselný údaj), druh věci (pro okresní soudy text „T“, „C“, „P a Nc“, „D“. „E“, „P“, „Nc“ (pouze Exekuční a Opatrovnické), „ERo“, „Ro“, „EC“, „EVC“, „EXE“, „EPR“ pro Nejvyšší soud „CDO“, „ODO“, „TDO“, „TZ“, „NCU“ pro krajské a vrchní soudy text „Cm“, „Sm“, „K“, „Ins“, „Ca“, „Cad“, „Az“, „To“, „Nt“, „C“, „Co“, „Ntd“, „Cmo“, „Ko“, „Nco“, „Ncd“, „Ncp“, „EC“, „Ecm“, „Kv“, „lCm“, „EVCm“, „A“, „Ad“, „Af“, „Na“, „EPR“, běžné číslo (číselný údaj) a za lomítkem ročník (číselný údaj). Pro ukázkou zápis 2T213/2007 znamená totéž co 2 T 213 / 2007. Do polí pro spisovou značku byste tak zapsali postupně číslo senátu 2, druh věci T, běžné číslo 213 a ročník 2007. Pro druh věci „EPR“ není potřeba vyplňovat číslo senátu, tento druh věci nemá senátní číslo. Tlačítkem → zobrazíte průběh řízení.⁴³

⁴³ čerpáno z internetových stránek www.justice.cz

3.8.2. Elektronický platební rozkaz

Do českého právního řádu byl elektronický platební rozkaz zaveden zákonem č. 123/2008 (novelou o.s.ř.) s účinností od 1.7.2008. eJustice nám dává možnost podat návrh na vydání elektronického platebního rozkazu (dále jen EPR) jedná se v podstatě o zkrácené soudní řízení, ve kterém na návrh žalobce soud za splnění stanovených podmínek vydá takzvaný elektronický platební rozkaz. Stačí zadat požadavky na stanoveném elektronickém formuláři, podepsaným zaručeným elektronickým podpisem a nepřekračující plnění jednoho milionu korun. Kvůli rostoucímu zadlužování totiž stoupá počet podaných pohledávek, který zahlcuje soudce nadměrnou administrativou, důvodem zavedení tohoto prostředku bylo zjednodušení a zrychlení vymáhání nesporných pohledávek. Protože je návrh podáván prostřednictvím průvodce a formuláře, odpadá soudu mnoho administrativní práce, a proto je jeho činnost efektivnější. Podobné řešení se osvědčilo například v Německu či Rakousku.

V roce 2012 začíná zavádění plné elektronizace soudních spisů, a to nejprve u EPR. Plná elektronizace soudního spisu znamená, že spis bude veden výhradně v elektronické podobě a nebude podporován spisem listinným. Ministerstvo spravedlnosti se přitom musí vypořádat s tím, že některým osobám (většinou fyzických osob) nejsou dosud datové schránky zřízeny, a proto jim není možné zasílat EPR v elektronickém vyhotovení. Nalezeným řešením je převádění soudních rozsudků z elektronické podoby do podoby listinné prostřednictvím provozovatele poštovních služeb (pošty).⁴⁴ Tento případ nás opět přivádí k mnohým „ale“, která budou čekat na svá řešení. Elektronický platební rozkaz má velkou perspektivu, je výborným nápadem a efektivním řešením. Jen je zde problém, že ne každý má povinnost užívat datové schránky.

3.8.3. Ostatní aplikace eJustice

V této podkapitole nalaznete stručný přehled dalších projektů a služeb nabízených v rámci eJustice veřejnosti.

⁴⁴ čerpáno z internetových stránek: < www.epravo.cz/top/prakticke-rady/nova-podoba-stejnopisu-elektronickyx-platebnich-rozkazu-85379.html > [online]. 7.9.2012 [cit. 2013-02-22].

InfoDeska je elektronickou úřední deskou využívanou justicí. Informace zveřejněné v aplikaci *InfoDeska*, nemají charakter úřední listiny, jsou pouze informativního rázu. Každý správní orgán má zákonnou povinnost zřídit úřední desku, která musí být 24 hodin denně dostupná, dle § 26 zákona č.500/2004 Sb., Správního řádu. Do projektu *InfoDeska* je dále zapojeno Ministerstvo spravedlnosti ČR, většina státních zastupitelství a většina soudů, tyto orgány mají povinnost vést úřední desky i v elektronické podobě. Kladem *InfoDesek* lze považovat možnost udržování historie, kdy bude možno vyhledávat údaje i do minulosti.

Služba *InfoJednání*, jedná se rovněž o webovou službu, která veřejnosti sděluje informace o jednotlivých jednáních ze všech soudů v ČR. Těmito jsou informace o místě, čase jednání, čísla jednací síně, spisové značce, která přijde v tu dobu na řadu, jméno řešitele, předmět jednání a jeho účastnících. Dále také vypovídá o předmětu jednání, soudci a účastnících. Občan se z ní může dozvědět, zda je jednání veřejně přístupné, nebo je navštívit nemůže. Tyto informace jsou filtrovány automaticky z provozních informačních systémů, tedy bez ručního zásahu.

V aplikaci *InfoData* jsou umístěny statistické ročenky kriminality a soudních agend, výkazy soudů a státních zastupitelství, data zpracovávaná ze statistických listů, kompletní přehledy a sumáře, tabulkové přehledy o vyřizování soudních agend a další dokumenty zveřejněné Ministerstvem spravedlnosti ČR. Hlavním cílem portálu *InfoData* je na jednom místě přehledně prezentovat všechny důležité informace o justici a tím přispět k její větší otevřenosti a možnost veřejné kontroly činnosti soudů a státních zastupitelství a zpřístupnění všech statistických údajů na jednom místě a prostřednictvím internetu. Čímž je umožněn přístup široké veřejnosti k soudním výkazům a statistikám.

Služba *Judikatura*⁴⁵ byla dostupná ze stránek *Justice.cz* pouze pro soudy, pro občany je dostupná od 1. června 2011, kdy ji zpřístupnilo Ministerstvo spravedlnosti ČR. Aplikace *judikatura* představuje okamžitou dostupnost evidence soudních rozhodnutí, která umožňuje veřejnosti předvídat rozhodnutí v obdobných kauzách, které se jich potencionálně

⁴⁵ Nejvyšší soud a Nejvyšší správní soud mají zákonné zmocnění k vydávání sbírek judikatury. Jsou v nich zveřejňována rozhodnutí nejen těchto nejvyšších soudů, ale i rozhodnutí vrchních soudů a krajských soudů. Cílem publikace rozhodnutí je sjednocování rozhodovací praxe v soustavě soudů. O publikaci rozhodnutí rozhodují kolektivní orgány soudů (u Nejvyššího soudu kolegia a u Nejvyššího správního soudu plenum) a před hlasováním jsou rozhodnutí předkládána k vyjádřením připomínkovým místům (soudům, Nejvyššímu státnímu zastupitelství, právnickým fakultám, některým ministrům apod.). Zpracování těchto rozhodnutí probíhá v resortu justice od 1. ledna 2003 na základě instrukce č.20/2002-SM ze dne 20.6.2002. Dle této instrukce se rozhodnutí anonymizují a kategorizují do určitých skupin podle významu.

týkají. Dostupnost těchto rozhodnutí umožní soudcům rozhodovat v obdobných soudních případech stejně. S ohledem na ochranu osobních údajů jsou z textu rozhodnutí odstraněna jména a osobní údaje fyzických osob.

Služba *Obchodní rejstřík* je k dispozici již od roku 1997. Modernizace však umožnila jeho další rozvoj, včetně přípravy online formuláře, který lze použít pro žádost o provedení změny v zápise. Systém eJustice umožňuje poskytovat výpisy z evidence Obchodního rejstříku oprávněným osobám a orgánům veřejné správy.

Insolvenční rejstřík je novým informačním systémem veřejné správy, jeho hlavními úkoly jsou zajištění publicity, transparentnosti, veřejné kontroly, rychlosti řízení a doručování. Jeho základní úlohou je zajistit maximální míru publicity o insolvenčních řízeních a umožnit sledování jejich průběhu. Prostřednictvím tohoto rejstříku jsou zveřejňovány veškeré relevantní informace, týkající se insolvenčních správců, dokumenty z insolvenčních spisů i zákonem stanovené informace týkající se dlužníků. V insolvenčním rejstříku lze vyhledat pouze dlužníky, proti kterým bylo zahájeno insolvenční řízení po 1. lednu 2008 a nebyli z rejstříku vyškrtnuti dle § 425 insolvenčního zákona. Dlužníky, proti kterým bylo zahájeno konkursní či vyrovnací řízení před 1. lednem 2008, lze vyhledat v Evidenci úpadců.

Další nabízenou službou eJustice je *Rejstřík trestů*. Od 1. ledna 2008 mohou zájemci získat výpis z Rejstříku trestů i na terminálech ministerstva vnitra Czech POINT. Na těchto terminálech získají také na počkání výpisy z katastru nemovitostí, obchodního a živnostenského rejstříku. Od července 2008 všechny orgány veřejné moci v ČR jednají s Rejstříkem trestů pouze elektronicky. Informační systém Rejstříku trestů umožňuje vedení vlastního seznamu uložených trestů a poskytování požadovaných informací prostřednictvím datových sítí s využitím elektronického podpisu. Je zajištěna komunikace s evidencí obyvatel, připravuje se komunikace se soudními systémy.⁴⁶ K jeho propojení dochází i s vybranými státy EU.

⁴⁶ informace čerpána z internetového portálu Portal.justice.cz : Rejstřík trestů, dostupné z: < <http://obcanskyzakonik.justice.cz/ejustice/rejstrik-trestu.html> >

4. Elektronická podatelna

Podatelna je specializovaný úsek úřadu, veřejné či státní instituce, jedná se o tzv. úřadovnu, která zajišťuje vnější písemný styk jak s veřejností, tak i s jinými společenskými institucemi. Její provoz bývá upraven interními předpisy, směrnicemi. V úředních hodinách do ní může občanská veřejnost osobně prokazatelně podat příslušné písemnosti. Podatelny také slouží i jako poštovní oddělní, protože mívají v popisu své činnosti také příjem a odesílání veškeré pošty. Zásilky zde podléhají evidenci.⁴⁷

Aplikace ePodatelna je jednak webovou aplikací pro zaslání podání a jedna aplikací uvnitř soudu, přes které se přijatá elektronická podání zpracovávají. Slouží jako místo komunikace a to elektronické, tedy obdobně jako podatelna klasická. Záležitosti elektronických podáten jsou v současné době legislativně upraveny zákonem č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu, nařízením vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon o elektronickém podpisu, a vyhláškou č. 496/2004 Sb., o elektronických podatelkách. V těchto dokumentech je stanovena povinnost provozovat elektronickou podatelnu a přijímat jejím prostřednictvím podání opatřená zaručeným elektronickým podpisem. Kromě příjmu elektronických podání opatřených zaručeným elektronickým podpisem upravuje správní řád i příjem nepodepsaných elektronických podání. Takové podání je postaveno na úroveň podání pomocí jiných technických prostředků, zejména dálnopisu nebo telefaxu. Znamená to, že nepodepsané elektronické podání musí být do 5 dnů potvrzeno písemně, ústně do protokolu nebo též opět elektronicky, ale již se zaručeným elektronickým podpisem.

ePodatelna je jednou z prvních složek eJustice ČR, která jak již bylo řečeno, byla zahájena na počátku roku 2007. Přes ePodatelnu má každý možnost elektronicky podávat žaloby a jiné návrhy. Podmínkou pro komunikaci s úřady je zaručený elektronický podpis, kterému bude věnován prostor v jedné z podkapitol. Přehledné online formuláře navádějí navrhovatele krok za krokem, čímž by mu měly pomoci minimalizovat nebezpečí chyby nebo opomenutí, které jsou nejčastějšími důvody pro vrácení podání v papírové podobě. Soudům tak zároveň umožní efektivněji přijímat, ověřovat a zpracovávat elektronická podání. Kromě internetového formuláře je možné komunikovat se soudem e-mailem nebo pomocí off-line

⁴⁷ viz také výklad Podatelna. Wikipedia online. Poslední změna 10.12.2010 cit. 2013-02-15 . Dostupné z: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Podatelna> >.

formuláře. Systém zároveň umožňuje příjem hromadných podání prostřednictvím přenosu dat z elektronického nosiče.

Pozitivy ePodatelny jsou, rychlost, přímost, dálkový přístup, možnost učinit podání téměř kdykoliv a vazbu na spisovou službu orgánu veřejné správy. Za negativní jevy lze pokládat vysoká nákladovost, vzhledem k zachování klasických podatelen, financování třetích subjektů (správců sítí), nedostupnost všem občanům (někteří nemají přístup k internetu), vyšší riziko zneužití osobních dat (hackeři), a také celkovou nepřehlednost co se týče institucí, které ePodatelnu využívají a které ne.

4.1. Datové schránky

Příchod datových schránek byl znám již dlouho dopředu, díky zákonu č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů. K 1. červenci 2009 se stal platným a o tři měsíce později byly zřízeny všechny datové schránky, zřizované ze zákona. Datové schránky jsou informačním systémem veřejné správy (ISDS), které se již pevně usadily nejen v české legislativě, ale i doručovací praxi. Jsou zcela novým, mezinárodně unikátním elektronickým nástrojem pro komunikaci s orgány veřejné moci (navzájem, od nich i vůči nim). Staly se z nich nástroje pro plnohodnotné autentizované a bezpečné doručování zpráv mezi soukromými subjekty. Provozovatelem systému ISDS je Česká pošta, s.p., zřizovatelem je Ministerstvo vnitra ČR.

Pomocí datových schránek se uskutečňuje elektronická komunikace mezi subjekty, které datové schránky mají, a tato komunikace plně nahrazuje komunikaci písemnou (jsou-li splněny formální náležitosti této komunikace). Fyzické osoby nebo podnikající fyzické osoby (živnostníci), si mohou zřídit datovou schránku na Czech POINTu a to zcela dobrovolně. Záleží pouze na našem uvážení, zda schránku chceme a využijeme ji. Tři dny od podání bezplatné žádosti, je schránka plně funkční. Jinak je tomu u advokátů, daňových poradců a insolvenčních správců, jak bude vysvětleno níže.

Prostřednictvím datových schránek lze přijímat a odesílat úřední dokumenty (listiny) v elektronické podobě, které jsou opatřeny podpisem odesílatele (orgánů veřejné moci). Pokud chceme zaslat dokument orgánu veřejné moci (např. odvolání k soudu), musíme označit odesílaný soubor zaručeným elektronickým podpisem. Prostřednictvím datové schránky lze posílat i dokumenty v rámci obchodní a právní činnosti, jimiž jsou například, smlouvy, faktury, objednávky, čestné prohlášení nebo cokoli jiného.

Existují 4 základní typy datových schránek, které dělí dle své využitelnosti i odlišných funkcionalit na: a) datové schránky orgánů veřejné moci (mezi ně se počítají i datové schránky notářů, soudních exekutorů a územních samosprávných celků) a

b) datové schránky osob (zákon rozlišuje datové schránky fyzických osob, podnikajících fyzických osob a právnických osob). Tyto datové schránky mohou v závislosti na jejich právním zakotvení a obligatornosti jejich zřízení jednotlivými subjekty fakticky fungovat jako datové schránky:

- fyzických osob (dobrovolné zřízení)
- podnikající fyzických osob (dobrovolné zřízení)
- advokátů, daňových poradců (povinná od 1.7.2012)
- insolvenčních správců (povinná od 1.7.2009)
- právnických osob zřízených zákonem, právnických osob zapsaných v obchodním rejstříku a organizačních složek podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku (povinná od 1.7.2009)
- ostatních právnických osob (dobrovolné zřízení)

Na doručenou zprávu do datové schránky je její majitel upozorněn pomocí e-mailu nebo SMS. Datová zpráva, která je dodána do schránky, je doručena okamžikem přihlášení do datové schránky oprávněnou osobou.⁴⁸ Pokud k takovému přihlášení nedojde do 10 dnů od doručení do datové schránky, platí i u datových schránek pravidlo obdobné jako pro listovní zásilky, tzv. fikce doručení.

⁴⁸ více o datových schránkách a jejich využití na < <http://datoveschranky.info> >.

V souvislosti s datovými schránkami dochází k dalším efektům, jimiž jsou, „vyčištění“ obchodního rejstříku (odhalení mrtvých firem, opravení neplatných záznamů), změna komplikovaných způsobů jednání za společnost a především zvýšení vymahatelnosti práva (zvýšení úspěšnosti doručování, mj. také díky souběžně připravené tzv. souborné novele občanského soudního řádu). Dalším významným efektem je průběžný přesun od listinné formy vedení spisů k formě elektronické.

Datové schránky jsou novým, bezpečným a autentizovaným komunikačním nástrojem, který přináší zcela jinou kvalitu eGovernmentu, než jakou kdy může poskytnout e-mailová komunikace. Šetří čas, nestojí nás peníze, obchodní, právní, úřední komunikace je zde ochráněna před živly, nemusíme se tak bát situace, kdy budeme nutně hledat písemnost, která se vypařila z povrchu zemského, ať jakýmkoliv způsobem. Je zde možná archivace důležitých dokumentů. Každý si jistě najde své pro a proti v oblasti datových schránek.

4.1.1. Počátek datových schránek v ČR

V letech 2007 – 2008 byl díky tehdy skvělé spolupráci mezi oběma hlavními řídicími ministerstvy – Ministerstvem spravedlnosti a Ministerstvem vnitra zpracován návrh zákona, který by se neorientoval na doručování prostřednictvím běžného e-mailu, jak se doposud uvažovalo, ale prostřednictvím nového kanálu elektronické komunikace – datových schránek.

Zákon byl projednán a schválen v roce 2008 a to velice rychle: vláda předložila sněmovně návrh zákona 28.2.2008 a dne 19.8.2008 byl zákon vyhlášen ve Sbírce zákonů. Od okamžiku, kdy nabyl účinnosti zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů, začala Česká pošta rozesílat uživatelům datových schránek povinně ze zákona (orgánům veřejné moci a právnickým osobám zřízeným zákonem a zapsaným v obchodním rejstříku) obálky s netradičním, žlutým pruhem, obsahující přístupové údaje a byl spuštěn informační systém datových schránek. Tím byl zahájen proces aktivace datových schránek a postupný přechod ISDS do ostrého provozu, neboť zákon zavedl přechodné období, které

těmto subjektům umožnilo odložit okamžik aktivace neboli zpřístupnění datové schránky až od 1.11.2009.

Dnem 1.11.2009 došlo automaticky k aktivaci všech datových schránek, tedy i těch, do nichž se uživatelé nepřihlásili a sami je neaktivovali. Naplno se rozběhl ostrý provoz ISDS, projektu, který mění pravidla doručování ve veřejné správě a který lze označit za nejvýznamnější změnu v oblasti veřejné správy od doby Marie Terezie.⁴⁹ Přejít do ostrého provozu neprovázely žádné technické problémy a doposud k žádnému neplánovanému výpadku či jiné poruše nedošlo.

Dalším významným dnem 17.10.2010, byla zavedena nová funkce Náhled datové zprávy, umožňující zobrazit obsah datové zprávy a stáhnout vložené přílohy i v případě, kdy v počítači není nainstalovaný doplněk Software602 Form Filler. Cílem této funkce bylo zpřístupnění datových schránek odkudkoliv ve světě. Bohužel jde pouze o náhled, nikoli vytváření a odesílání zpráv – to je nyní možné jedině s využitím přenosné verze Software602 Form Filler Portable.

Posledním významným dnem je 1. 7. 2012, kdy dochází k automatickému zřízení datových schránek podnikající fyzické osoby všem advokátům a daňovým poradcům. Jejich datové schránky budou mít, resp. u stávajících uživatelů mají nový typ schránky „podnikající fyzická osoba – advokát“. Pro ty, kteří již mají zřízenou datovou schránku, se nic nemění a jejich přístupové údaje a údaje o datové schránce platí stále.

4.1.2. Technické a programové vybavení

Prvním předpokladem k možnosti využívání datových schránek je pevný stolní počítač nebo notebook s operačním systémem Microsoft Windows 7, Vista nebo XP (tedy koupený v roce 2005 nebo později). Do datové schránky můžete přistupovat i z počítačů Mac nebo počítačů s operačním systémem Linux, v případě je i verze pro tablety. Dalším předpokladem

⁴⁹ Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M. Michal A. Valášek, *Jak na datovou schránku – praktický manuál pro každého*, Linde Praha a.s., 2012

je nutnost připojení k internetu, doporučená rychlost je 128kb/s, v podstatě vám stačí opravdu jakékoliv připojení. Co se týče programů, potřebných pro práci s datovými schránkami, v první řadě potřebujete internetový prohlížeč, jakýkoliv například Internet Explorer, Mozilla Firefox nebo Google Chrome), prohlížeč PDF dokumentů (nejčastěji používaný je Adobe Acrobat Reader) a formulářový prohlížeč Software602 Form Filler. Internetový prohlížeč máte ve svém počítači zcela jistě, další dva zmíněné programy, pokud je dosud nemáte, musíte nainstalovat. Takto vybavený počítač vám umožní přijímat datové zprávy, uložit je a otevřít přiložené dokumenty. Pokud chcete s datovými zprávami pracovat komplexněji, tím myslím i odesílání datových zpráv, potřebujete nástroj, který vám umožní vytvořit dokument ve formátu PDF a podepsat jej elektronickým podpisem. Takový nástrojů existuje celá řada. Nejběžnějším produktem je software Adobe Acrobat, který je celkem nákladnou investicí. Levnější variantou je produkt firmy Software602 Print2PDF, který je v jednorázové české verzi ke stažení zdarma. Tento produkt je také uživatelsky jednodušší. Umožní vám provést základní úkony, jako spojení několika dokumentů a tabulek do jednoho PDF, překrytí souboru vodotiskem, zabezpečení heslem, zadání ochrany proti kopírování obsahu a to nejdůležitější připojení elektronického podpisu.

4.2. Elektronický podpis

Též znám jako digitální podpis, je v informatice označení specifických dat, který v počítači slouží jako klasický vlastnoruční podpis k podepsání elektronického dokumentu. Součástí elektronického podpisu je identifikace toho, kdo podpis vytvořil. Ověření elektronického podpisu zahrnuje kromě matematických operací i přenos důvěry z důvěryhodné třetí strany na tvůrce podpisu a následně na důvěryhodnost elektronicky podepsaného dokumentu. K tomu se využívá digitální certifikát a certifikační autorita nebo síť důvěry.

Kvalifikované certifikáty vydávají tito poskytovatelé – První certifikační autorita, a.s. , Česká pošta, s.p. a eIdentity, a.s. . Prvním platným zákonem o elektronickém podpisu se stal UTAH Digital Signature Act. To bylo v roce 1995. V Evropě směřoval rozvoj legislativy ke standardizaci, která se promítala do lokálních zákonů. Státy Evropské unie pochopily

nezbytnost jednotného přístupu k řešení elektronického podpisu zejména v návaznosti na elektronický obchod na společném trhu.⁵⁰

Elektronický podpis je aplikací asymetrické kryptografie⁵¹, jedná se o posloupnost číselných znaků v binárním zápisu. Nejprve je vypočten otisk (tzv. hash⁵²) dokumentu, což je poměrně krátké číslo (typicky několik stovek bitů). Výsledný hash je poté zašifrován autorovým privátním klíčem (tj. utajeným klíčem), čímž vznikne elektronický podpis. Každý dokument, který chceme podepsat, opatříme tímto soukromým klíčem. Elektronický podpis vzniká až spojením obsahu podepisovaného dokumentu a soukromého klíče, tento podpis má tedy pokaždé jinou podobu. Aby nedocházelo ke zneužití soukromého podpisu, jedná se o proces jednosměrný, ověřovatel podpisu tak nikdy nemůže zjistit zpětně, jak náš soukromý podpis vypadá.

Příjemce pošty použije veřejný klíč, který je komplementární k soukromému, aby si mohl provést identifikaci a autentizaci odesílatele. Veřejný klíč ověřující osoba dostane od poskytovatele certifikačních služeb, jakožto třetí důvěryhodné strany celého procesu. Při ověření podpisu je nejprve znovu vypočten hash zprávy. Poté je pomocí veřejného klíče autora podpisu dešifrován obsah elektronického podpisu a výsledek je porovnán s vypočteným hashem zprávy. Pokud jsou obě hodnoty hashe shodné, je podpis z matematického hlediska platný. V tuto chvíli však není možné považovat platný elektronický podpis za důvěryhodný, protože není jisté, kdo je majitelem veřejného klíče, pomocí kterého došlo k matematickému ověření podpisu.⁵³

Jeden uživatel může mít k dispozici hned několik sad veřejných či soukromých klíčů. Vzhledem k tomu, že řešíme během trvání života různé situace ať ty soukromé či profesní, můžeme tedy disponovat více klíči. Například podpis listin jako soukromá osoba, podpis listin

⁵⁰ informace doložena z LIDINSKÝ, V. a kol. *eGovernment bezpečně*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008 s. 39

⁵¹ metoda šifrování, umožňující identifikaci a interpretaci skrytých motivů určité osoby na základě analýzy jejího písemného projevu tvořeného nevědomě

⁵² matematická funkce pro převod vstupních dat do (relativně) malého čísla. Výstup z této funkce se označuje jako hash, výtah, miniatura, otisk či fingerprint.

⁵³ čerpáno z www stránek < <http://wikipedia.cz>

jako jednatel společnosti, atd.) Účel klíčů vybíráme ihned při vyplňování formulářů ke zřízení elektronického podpisu.

5. Závěr

Nedostatečné fungování soudů, jejich neefektivita a průtahy, absence elektronických postupů, archaičnost a legislativní nedokonalost některých kodexů, špatná situace ve vězeňství atd. Tyto všechny nedostatky vedli k úvahám o komplexní reformě, která má za hlavní kro dosáhnoutí standardu efektivní justice moderního právního státu. V celé práci jsem se věnovala jen jednomu ze tří pilířů (minutýmy, rekodifikace a elektronizace) probíhající reformy justice v České republice a to eJustice. Celý systém by měl zrychlit a zefektivnit především nový způsob dělení práce. Soudci se mají věnovat jen rozhodovací činnosti, administrativu zajistí odborný justiční personál, bude ušetřen čas s komunikací s veřejností, kterou zajistí pro ně dostupné portály eJustice.

Cílem této práce bylo nastínit čtenářům průběh tohoto pozvolného procesu elektronizace justice v rámci České republiky, která zde probíhá již řadu let. Přiblížit projekt eJustice, který souhrnně označuje využití informačních technologií a systémů v prostředí justice. Proces elektronizace je závislý na mnoha aspektech (hardwarové a softwarové vybavení, politická a ekonomická rozhodnutí – ekonomická hlavně v období krize, legislativních změnách, a dalších), a ovlivní mnoho dalších situací, které se týkají nás všech. Jedná se tedy o postupnou novelu, která má za úkol zlepšit komunikaci mezi občany a institucemi, institucemi navzájem, dále má zefektivnit i zekonomizovat soudnictví v našem státě a následovat tak příkladu ostatním vyspělým mocnostem.

V první části se zabýváme historickým vývojem elektronizace justice, jak v rámci České republiky, tak v rámci vybraných vyspělých zemí. V následné kapitole nazvané Elektronizace justice, která je nejvíce obsáhlou kapitolou této práce, definuji pojem eJustice, celkový proces zavádění informačních a komunikačních technologií pro zefektivnění procesů v oblasti justice, účel a cíle elektronizace justice v České republice. Dále je zde lehký výňatek legislativního rámce upravujícího problematiku eJustice, zabýváme se zde právními a technickými otázkami elektronizace justice. V závěru této kapitoly se věnujeme přímo jednotlivým aplikacím eJustice.

V poslední části se budeme zabývat nejstarší aplikací v ČR ePodatelně, jelikož jde o první spuštěný systém eJustice, zaslouží si, dle mého názoru větší prostor v této práci než jiné aplikace. Společně s ePodatelnou jsou úzce spojeny další důležité oblasti, kterými jsou datové schránky a elektronický podpis, i jim je věnován prostor v podkapitolách. Tyto instituty jsou nezbytné pro přijímání a odesílání datových zpráv a digitálních dokumentů a jejich následnou archivaci. Této oblasti se nevěnuji komplexně, ale pouze ve vztahu k danému tématu.

Bohužel je nutné si uvědomit, že stávající řešení není stále konečné, ani nemůže být. Je nutností precizněji zkoumat možné struktury řešení v rámci možné diskriminaci sociálně znevýhodněných či jinak handicapovaných skupin obyvatelstva, je potřebné pružněji reagovat na nejnovější technologie. Řada úkonů se chťe nechtě bude muset stále řešit listinnou podobou za přítomnosti účastníků a úředníků příslušných institucí. Možným řešením by bylo zpřístupnění počítačových učeben nebo zavedení volného a bezplatného přístupu k počítačům, které by měli přístup pouze na tyto aplikace, bez žádného jiného možného přístupu k jiným internetovým adresám. Jde ale spíše o naivní představu, která není v této době realizovatelná. Nezbyvá než doufat, že veřejnost začne dychtivě vyhledávat informace, začne se konečně zajímat o dění kolem sebe a eJustice najde tak stoprocentního očekávaného uplatnění.

Dalším bodem k zamyšlení je potřeba, aby míra zabezpečení takových přenosů byla co nejlepší. Problém je v tom, že se jedná vždy o třístrannou záležitost. Vždy je zde server instituce (ten lze zabezpečit jako server, což není úplně dobré, ale ani špatné), síť (pokud bude přenos dostatečně inteligentně šifrován, nemusí být problém) a uživatel. Právě v posledním článku může být problém. Do jaké míry má běžný uživatel rozumět zabezpečení svého počítače?

Resumé

Electronization of justice is a sequential proces, which goes on for a couple years under supervision Department of Justice of Czech Republic. Today are working ePodatelna, InfoSoud, InfoDeska, InfoData, Rejstřík tresů, ePlatební rozkaz, InfoJednání (information about actual proceeding trials in particular court rooms), eTrestní řízení, Jurisprudence and Commerical and Insolvency Index among particular systems.

eJustice can be define as a usage of IT systems in justice enviroment, mainly to acomplish electronic communication, exchanging and manipulating with infromations amogn law enviroment subjects and among public.

It is a sequential amendment, which quest is to improve communication between citizens and institutions, next among all of institutions and more to make more effective and more economical justice in our state and follow example larger and more developer countries in the world

The subject of this bac. state is to aim historical development of electronization of justice, process of implementation informations and communications technologies into justice, comparing electronization with other countries, implementig systems of eJustice and brief explanations those applications. Thanks to using new technologies (information and communications) and legislative changes, new face of justice unknown to us is being created, which I'd like to present to readers.

In first part, we deal with historical development of electronizations of justice in Czech Republic and also in advanced states such as USA, GB, France, Austria and Slovakia. Next chapter called Electronizations of justice, which is the most comprehensive one, I define term of eJustice, whole process of implementing IT and electronic communications to make proceses more effective in world of justice, purpose and goals of electronizations in Czech Republic. Next also excerpts from legislative scope edits topic of a electronization of justice, next we concern about legal and technics questions of electronization justice. In the end of the chapter we concern strictly about each of aplicatinos of eJustice.

In the last part we concern about oldest applications in Czech Rep. ePodatelna. Because it is the first system launched of eJustice, it deserves, according to my opinion larger space in this thesis than other applications. Together with ePodatelna, there are closely connected more important ranges which are data post boxes and electronic signature, for those is given space in sub-chapters. Those institutions are essential for receiving and sending data messages and digitalized documents and its subsequent archivation. I'm not pay as much attention complexly, but only in correlation with specific topic.

Efficiency of eJustice is undeniable and eJustice represents image of justice for this century. The maximal efficiency of justice can be gained if all filings and all services are made in electronic form. Conversion of paper document to electronic documents a vice versa is uneconomical and ineffective. This very thesis is written in general way, it is because to enclose situation for readers and slight understanding this proces.

POUŽITÉ ZDROJE A LITERATURA

TIŠTĚNÉ ZDROJE:

ŠTĚDRONĚ, B. *E-Justice, občanské soudní řízení sporné a využití informačních technologií a právních informačních systémů*. Praha: Nakladatelství Linde a.s., 2008

LIDINSKÝ, V. *Zahraniční zajímavosti v oblasti eGovernmentu: eGovernment v USA*. Praha: Nakladatelství Grada Publishing, a.s., 2008

ARISTOTELÉS, *Etika Nikomachova*, Praha 2007

SHELLEOVÁ, I. a kolektiv. *Organizace justice a právní služby*. Ostrava: Key Publishing, 2008.

POLČÁK, R. *K elektronizaci justice*. Časopis Jurisprudence, Praha: ASPI, 6/2008

NILSSON, Nils J. *Artificial Intelligence: a new synthesis*. USA: Morgan Kaufmann, 1998

Prof. Ing. Vladimír Smejkal, CSc., LL.M. Michal A. Valášek, *Jak na datovou schránku – praktický manuál pro každého*, Linde Praha a.s., 2012

Svoboda a spol., *Doručování v soudním řízení*, Linde Praha a.s., 2009

ELEKTRONICKÉ ZDROJE:

HENDERSON, Keith, et al. Judicial Transparency Checklist. IFES Rule of Law Toolkit [online]. 2003 [cit. 2012.02.21]. Dostupné z:
< http://www.ifes.org/files/rule-of-law/Tool-kit/Transparency_Checklist_EN.pdf >

TRAVIS, A., Snooper's charter to check texts and emails. The Guardian, [online]. 2008, [cit. 2012.02.21]. Dostupné z:
< <http://www.guardian.co.uk/uk/2008/aug/13/privacy.civilliberties> >

Právo členského státu – Francie, přehled pramenů práva ve Francii. Seznam databází právních předpisů, [online]. Aktualizováno 10/08/2011, [cit. 2012.02.21]. Dostupné z:
< http://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-fr-cs.do >

Informace vychází z textu Vláda Slovenské republiky: Materiál k usnesení vlády SR o Politice informatizace spoločnosti v Slovenskej republike [online]. [cit. 2013-1-28]. Dostupné z:
< <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=2650> >

CHLIPALA, Miroslav. *E-GOVERNMENT A E-JUSTICE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE* Slovensko: Univezita Komenského v Bratislave, 2008

<http://www.flaw.uniba.sk/fileadmin/user_upload/editors/Pravnicka_fakulta/O_fakulte/Sucasti_fakulty/Katedry/KPIPP/2008_PP_Prispevok_Chlipala.pdf >

HENDERSON, Keith, et al. Judicial Transparency Checklist. IFES Rule of Law Toolkit [online]. 2003, 2.1, [cit. 2013-02-22]. Dostupný z : < http://www.ifes.org/files/rule-of-law/Toolkit/Transparency_Checklist_EN.pdf >

INTERNETOVÉ ZDROJE:

Vláda české republiky, <http://racek.vlada.cz>

Nový občanský zákoník, <http://obcanskyzakonik.justice.cz>

JASPI web - Slovenský portál, <http://jaspiw.justice.gov.sk>

Operačný program informatizácie spoločnosti, <http://informatizacia.gov.sk>

Oficiálny web o datových schránkách, <http://datoveschranky.info>

Informační portál - Reforma justice, www.reformajustice.cz

Informační portál v oblasti elektronizace - www.egov.cz

Informační portál v oblasti práva, www.epravo.cz

Oficiální server českého soudnictví, www.justice.cz

Česká advokátní komora, www.cak.cz

Wikipedia, www.wikipedia.cz

JUDIKATURA:

Nález Ústavního soudu ze dne 24.4.2006, sp.zn. IV. ÚS 319/05.

LEGISLATIVA:

- Zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 283/1991 Sb., o Policii ČR
- Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákon, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 436/1991 Sb., o některých opatřeních v soudnictví, o volbách přísedících, jejich zproštění a odvolání z funkce a o státní správě soudů České republiky
- Zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 29/2000 Sb., o poštovních službách
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu
- Zákon č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy
- Zákon č. 480/2004 Sb., o některých službách informační společnosti
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě
- Zákon č. 127/2005 Sb., o elektronických komunikacích
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných informací a o bezpečnostní způsobilosti

- Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 23/1994 Sb., o jednacím řádu státního zastupitelství, zřízení poboček některých státních zastupitelství a podrobnostech o úkonech prováděných právními čekateli
- Vyhláška Ministerstva informatiky č. 496/2004 Sb., k elektronickým podatelním
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 646/2004 Sb., o podrobnostech výkonu spisové služby
- Nařízení vlády č. 495/2004 Sb., kterým se provádí zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů
- Vyhláška Ministerstva vnitra č. 336/2005 Sb., o formě a rozsahu informací poskytovaných z databáze účastníků veřejně dostupné telefonní služby a o technických a provozních podmínkách a bodech pro připojení koncového telekomunikačního zařízení pro odposlech a záznam zpráv
- Nařízení vlády č. 522/2005 Sb., kterým se stanoví seznamy utajovaných informací (příloha 1 a 9)
- Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 528/2005 Sb., o fyzické bezpečnosti a certifikaci technických prostředků
- Vyhláška Národního bezpečnostního úřadu č. 529/2005 Sb., o administrativní bezpečnosti a o registrech utajovaných informací
- Nařízení vlády č. 173/2006 Sb. o zásadách stanovení úhrad a licenčních odměn za poskytování informací podle zákona o svobodném přístupu k informacím
- Vyhláška Ministerstva informatiky č. 378/2006 Sb., o postupech kvalifikovaných poskytovatelů certifikačních služeb
- Poštovní podmínky České pošty, s.p., platné od 1.6.2007